

УДК 124.1:130.3/502/336/316.3

Мостіпака О.В.*,
здобувач,
директор Компанії «Юрконсалтінг», м. Тернопіль

ПАРАМЕТРИ ПОРЯДКУ ЯК АТРАКТИВНА СТРУКТУРА ДЛЯ АРХІТЕКТОНІКИ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Тема даної статті набуває сьогодні особливої актуальності, оскільки в умовах глобалізаційних перетворень, кризового стану національної економіки, соціального розшарування та деградації, розвиток соціально-економічної системи України як синергетичної системи, має біфуркаційний характер, що створює подальші ризики зростання хаотичності зв'язків, управління і конфліктності. Але особливо гострими ці питання стають для національних держав зі слабкими інституційними структурами.

Архітектоніка суспільно-економічної ринкової ентропійної системи України побудована на хибному фундаменті – фінансовій економіці - верховенстві грошей, як найвищій цінності, знищенні природи, несправедливому розподілі доходів, а не на турботі про людину, її духовному розвитку. Сьогодні така система знаходиться в стані невизначеності (в точці біфуркації), що проявляється в глобальній цивілізаційній кризі, зокрема, в економічно-фінансовій, яка є не лише кризою економіки і фінансів, а включає в себе набагато глибші смисли, аж до свідомості людини і суспільства. Тому необхідні фундаментальні транснаукові трансформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі аспекти з даної проблематики висвітлювалися у працях як зарубіжних, так і українських вчених. Методологія синергетики, яку автор використала у дослідженні, зокрема, категорії параметрів порядку, хаосу, атракторів, точки біфуркації представлена у роботах А. Гриценка [5], Н. Каурової [9], І. Пригожина [21], І. Стенгерса [21], Г. Хакена [25], Є. Ходаківського [26], В. Данилко [26], Ю. Цал-Цалко [26]. Виокремлення параметрів порядку автором відбулося на основі праць В. Базилевича [1], В. Воротіна [2], А. Гора [3], В. Горбуліна [4], П. Єщенка [7], С. Корабліна [10], В. Костицького [11], Б. Кузнецова [12], В. Мельника [13], Ю. Осипова [16], А. Палагіна [17], Ю. Пахомова [18], М. Пірен [20], В. Тарасевича [22], С. Удовика [23], Л. Федулової [24], О. Целякової [27]. Незважаючи на вказані дослідження, питання залишається актуальним і потребує подальшого вивчення для розуміння траєкторії розвитку суспільно-економічної системи України в умовах невизначеності та ентропії.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є узагальнення та науковий пошук нової атрактивної структури для архітектоніки соціально-економічної системи України шляхом виокремлення наступних параметрів порядку: духовності та релігійності українського народу; відчуття власним народом єдності нації та українського духу; відновлювальності природних ресурсів; розвитку технологій на основі новітніх технологічних укладів; справедливого розподілу доходів, соціальної справедливості, що проявляється у зменшенні розриву між багатими і бідними; демократії; вдосконалення законодавства в контексті нового інституціонального середовища; розробці нової грошової системи.

---

*Наук. керівник: Олексюк О.С. – д-р екон. наук, професор, зав. каф. економічної кібернетики Університету державної фіскальної служби України

Вклад основного матеріалу дослідження. Атракторами (англ. – attraction - той, що притягує) є множини, що характеризують значення параметрів системи на альтернативних траєкторіях. У точці біфуркації відбувається перехід системи від стану притягування від одного атрактора до іншого. У якості атрактора може виступати і стан рівноваги, і стан хаосу. Систему притягає один з атракторів, і вона в точці біфуркації може або стати хаотичною та зруйнуватися, або перейти в стан рівноваги, вибрати шлях формування нової впорядкованості [26, с. 35-37]. Точка біфуркації представляє собою переломний, критичний момент в розвитку суспільно-економічної системи, в якому вона здійснює вибір з альтернативних варіантів розвитку.

За певних умов хаос може стати джерелом порядку в економічній системі, так само як і порядок в результаті його консервації стає джерелом зростання ентропії. Протиставлення порядку і хаосу, їх періодична зміна дають соціально-економічній системі можливість розвитку. Синергетика розглядає процес розвитку як закономірне і багаторазове чергування хаосу і порядку (так званий детермінований хаос). В синергетиці творчість, інтелект (інтелектуальний капітал) є важливими чинниками самоорганізації для подолання стану нестійкості та хаосу.

Необхідно враховувати не тільки тип атрактора і особливості його поведінки, але і силу, вплив тяжіння атрактора (атраکتивної структури) в просторово-часових координатах розвитку. Відповідно до теорії самоорганізації, порядок в системах із взаємними зв'язками між елементами виникає навколо атракторів, які формують навколо себе інформаційне поле, що забезпечує створення і підтримання стійкості всередині системи [9, с. 45].

В умовах сучасності в Україні стають очевидними ознаки досягнення негативного атрактора, тобто граничного розпаду старої економічної системи і настання періоду біфуркації. Атрактор зовнішнього впливу, представлений ліберально-монетаристським ентропійним ринковим курсом реформ за сценарієм міжнародних інституцій, зокрема Міжнародного валютного фонду (МВФ), справляє негативний вплив на економіку України. Наслідки світової економічно-фінансової кризи показали: внутрішні взаємодії відповідно до програм МВФ не дали позитивних результатів, а протистояння прозахідних і проросійських тенденцій створило політичну нестабільність і нестійкість (катастрофу) національних суспільно-економічних відносин (зараз це проявилось сповна, імпульси нестабільності перетворилися на війну). Це підтверджує висновок на основі синергетики про тимчасовий і недостатній характер упорядкування хаосу, заданого зовнішніми атракторами. Ми погоджуємося із Тарасевичем В. М. в тому, що необхідно змістити пріоритет переваг із зовнішніх на внутрішні механізми і ресурси самоорганізації [22, с. 65]. Саме такий вибір став би реальним кроком у напрямку науково-обґрунтованого, справді європейського вибору. Він передбачає опору на власні сили і самоорганізацію на основі самоідентифікації.

Для того, щоб подолати сучасний стан хаотичності та ентропії соціально-економічної системи України необхідно віднайти і усвідомити в сучасних просторово-часових координатах розвитку таку атрактивну структуру, при якій архітектоніка суспільно-економічної системи України вибрала б із багатоманітності варіантів шлях формування нової впорядкованості на основі духовності, національної ідеї, соціальної справедливості та захисту навколишнього середовища.

Підкреслюючи специфіку архітектоніки, варто зауважити, що вона, по-перше, виступає цілісною структурою; по-друге, втілює в собі найбільш фундаментальні зв'язки; по-третє, структура, що адекватно виражає сутність проблеми ... . Можна стверджувати, що предметом архітектоніки виступають загальні закономірності побудови цілісних систем [5, с. 30]. Соціально-економічну архітектоніку можна визначити як цивілізаційну, динамічну, цілісну, нелінійну, складноорганізовану систему, що має смисловий взаємозв'язок духовних, соціальних, економічних, фінансових, природно-екологічних і науково-технологічних підсистем, елементів та інститутів та вибудовується за принципами інформаціології, архітектоніки, синархії, синергетики в гармонійності архітектонічних перетворень в просторо-часових координатах розвитку суспільно-економічних систем.

Параметри порядку є ключовими елементами фізичного світу. Якби не обмеження, що накладаються параметрами порядку, світ не міг би розвиватися і переходити на більш високий рівень розвитку. Найважливішим джерелом порядку, на думку І. Пригожина та І. Стенгерса, є незворотність на всіх рівнях: «Незворотність є той механізм, який створює порядок з хаосу» [21, с. 257]. За аналогією з фізичними явищами ми можемо зробити висновок, що і для розвитку соціуму також необхідно вводити параметри порядку. Але якщо параметри порядку фізичного світу задані нам безумовно і незалежно від нашого бажання, то соціальні параметри порядку розробляються і встановлюються (добровільно або з примусу) людством для того, щоб їх дотримуватися і відповідно до вироблених процедур змінювати [23, с. 425].

Методи синергетики дозволяють знайти новий підхід до проблем, що належать до взаємозв'язку між матерією і духом. Позиції синергетики, представлені автором роботи Г. Хакеном [25, с. 232-233], пов'язані із взаємно обумовлюючими один одного поняттями параметра порядку і підлеглих йому окремих елементів системи. В рамках такої інтерпретації роль параметрів порядку беруть на себе думки, які створюють відповідні образи, а підлеглими елементами (або підсистемами) виявляються електробіохімічні процеси, що протікають в нейронах мозку. Обумовлено саме існування і

функціонування параметра порядку і підлеглих йому елементів системи. З точки зору синергетики, в цьому ж сенсі в кінцевому рахунку і обумовлюють один одного матерія і дух, тіло і душа.

Розглянемо атрактивну структуру параметрів порядку, яким, за переконанням автора цього дослідження, належить впорядкувати соціально-економічну систему України.

Перший параметр порядку, який виокремлює автор даного дослідження, це – духовність та релігійність українського народу.

Як відзначають автори роботи [2, с. 244-257], духовні цінності не вибираються нацією довільно. Будь-яке покоління, що живе нині, не вправі вибрати довільно, за своїм бажанням, той інший спосіб життя, прагнучи лише до наслідування Заходу, не до виконання свого морального боргу перед своїми предками. Спосіб і уклади життя, що утворюють спосіб господарської життєдіяльності, - успадковуються в процесі духовної діяльності, передаються від покоління до покоління. З огляду на це, національний економічний розвиток визначається основним законом традиційного суспільства - законом збереження фундаментальних основ життєдіяльності, похідними від якого є економічні закони та принципи. З цього випливає, що економічна теорія повинна бути адекватна критеріям народної правди, повинна відображати народні традиції господарської практики - історично сформовані народні уклади життя.

«Грабуюча рука» вільного ринку та нетократична фінансоміка – це ознака вмираючого бездуховного суспільства. На жаль, сучасна українська держава показує весь свій цинізм і аморальність по відношенню до суспільства. Держава стала засобом і ширмою для ведення бізнесу, поширення корупції, об'єднань банкірів і олігархів, урядовців, тощо, які є власниками капіталів, медіа, інформаціологічних мереж. Їхня мамона – влада і капітал, а не духовність. Сьогодні очевидно, що криза наша не економічно-фінансова, а морально-духовна.

Стан економіки безпосередньо залежить від духовного, морального стану особистості. В. Д. Базилевич та В. В. Ільїн [1, с. 497-514] констатують, що «сьогодні в економіці вільного ринку, справою життя стають не думки про спасіння душі, а пошук засобів для здобування грошей. ... Не буття, не матеріальна реальність дає життя душі, а вона підтримує, дає життя буттю. Душа в такому плані є істинним станом буття. Духовна реальність є тим світом ідей, у якому може розгортатися цілісна діяльність».

Американські вчені-економісти, Нобелівський лауреат з економіки 2001 р. Дж. Акерлоф і лауреат Нобелівської премії з економіки 2013 р. Р. Шиллер в праці [28] вважають, що природа кризи криється в людській поведінці. Отже, індивіди, структури, виходячи з власних цілей, дестабілізують економіко-фінансову систему, заробляють на цьому гроші та намагаються втілити власну модель світоустрою.

Фінансова економіка - антиморальна, адже моральне їй, як правило, непритаманне. Ю. М. Осипов у роботі [16, с. 117] пише: «Саме по собі питання про співвідношення морального і економічного начал – велике і болюче питання, ... яке для сучасної економічної теорії вже немає нікого значення. Все, що вигідно, є і моральне, точніше, не те, що б моральне, але настільки віддалене від морального мотиву, що ніякого резону говорити про моральне начало в економіці просто немає».

Релігія є духовним смислом відносин між людьми, вона вносить в людську свідомість моральні принципи. На сьогодні ще не знайдено більш повноцінних смислів, крім релігії, які б були регулятором між людьми, між особистістю, суспільством і державою.

Автор роботи [20, с. 99-101] пише, що через беззаконня представників політико-владної «еліти», і у пересічних громадян практично відсутнє таке почуття, як любов. Любов – Всесвітній Закон, що зв'язує людей у сім'ї, колективі, суспільстві, країні. Любов представляє собою ідеальну смислову властивість Божу. Апостол Іоан сказав: «Бог є любов, і хто перебуває в любові, перебуває в Бозі, і Бог у ньому» (1 Ін. 4, 16). Найдорогоцінніший скарб людини – життя, який нам дано через батьків, дано Богом. На наших очах відроджуються храми, але чи наповнені вони віруючими, чи звучить у них щира молитва? Ми бачимо, що вчорашні апологети матеріалізму намагаються нині стати союзниками Церкви. Їх нова тактика – не руйнувати храми і навіть відновити, але зруйнувати храм людської душі.

Якщо народ України не буде сповідувати віру в Бога Творця, духовність, мораль та повертати ці смисли в суспільно-економічні відносини шляхом соціалізації, то ми втратимо державність.

Наступний параметр порядку, виділений автором даного дослідження, – параметр розвитку технологій на основі новітніх технологічних укладів.

Глобальні структурні зрушення у світовій економіці пов'язані з переходом розвинених країн до шостого та сьомого інформаціологічно-знаннєвих технологічних укладів, яким притаманні якісно нові соціальні, духовні, ресурсні, науково-технологічні, екологічні критерії і стандарти.

На думку автора роботи [24, с. 11, 16], основою сьомого технологічного укладу буде включення у виробництво свідомості людини. Такі технології називають когнітивними (англ. conscious - свідомість). Ймовірно, при ньому комбінуватимуть живу і неживу природу. Зокрема, основи одного із таких підходів було закладено ще понад десять років тому, в серії робіт, присвячених створенню нової міждисциплінарної науки – сеттлеретики (сеттлеретика розглядає різноманітні технології: імплантація чіпів в різні ділянки мозку, регенерація нервових клітин, повне перенесення свідомості людини на

інший носій). Найважливіший аспект соціогуманітарних технологій сьомого укладу пов'язаний з необхідністю забезпечити людство від потенційних загроз асоціального неконтрольованого використання технологій шостого технологічного укладу (наприклад, у галузі розробок нанотехнологій і біотехнологій). Результати дослідження питання щодо сутності сьомого технологічного укладу дозволяють констатувати, що йдеться ... про створення технологій, щодо яких сьогодні немає одностайного уявлення і для створення яких потрібні визначення та розроблення нових фізичних принципів. Когнітивні технології, що складуть основу сьомого технологічного укладу, мають бути засновані на соціокультурних концепціях з розкриттям сутнісних потреб людини.

В. П. Мельник у роботі [13, с. 19] зазначає, що технологічний розвиток досягнув величезних масштабів, породив специфічні глобальні проблеми. ... Людська духовна сутність перетворюється в елементарний «комп'ютер» для раціоналістичної поведінки і виконання функцій у наперед заданій ціннісно-прагматичній суспільній техногенній системі.

Техніка та технології - породження соціальності - можуть стати причиною зникнення соціуму. Технології без духовності - згубний фактор, який, даючи суспільству наднові можливості, створює техногенну, технокатастрофічну ситуацію. Головним стає розуміння того, що є деякі межі розвитку світу техніки, що виходить з-під контролю. І тому необхідно більш чітко уявляти, де саме ці межі розвитку техніки. У цьому відношенні можна говорити про нову сутність духовності, і це питання отримує імпульси нового осмислення саме тоді, коли суспільство, цивілізація відчувають, що вони вступають в новий інтелектуальний час. Духовність і інтелектуальність взаємопов'язані [8, с. 24-25].

Як зазначає, академік НАН України Горбулін В. П. [4, с. 10], Україна – країна, що володіє величезним потенціалом, може вийти на такий виток розвитку. Україна має достатні для цього ресурси практично в усіх галузях. Показником є той факт, що більшість програм для компаній – світових лідерів комп'ютерної галузі - написані українцями. Що українські ракетні, космічні або авіаційні технології, або технології зварювання й матеріалознавства, або ноу-хау ще в трьох-чотирьох десятках галузей людської діяльності все ще найкращі у світі. В Україні є все для великих політичних та економічних перемог! ... В Україні на рубежі 2020-2025 років є тільки два шляхи: або стати сильною державою, або зіштовхнутися з реальною небезпекою поглинання.

Автор роботи виділяє наступний параметр порядку, зокрема, відчуття власним народом єдності нації та українського духу.

Світова економічна криза (2007 р. - по даний час) загострила проблеми глобалізації. Сьогодні виникає запит на духовне, культурне, політичне, економічне різноманіття: якщо раніше національні особливості розглядалися як перешкода до розвитку, то тепер успіх супроводжує того, хто прагне зберегти свою національну ідентичність. Потрібно знайти відповідь на запитання «що робити?» в духовному, культурному, освітньому, науковому, техніко-технологічному, соціально-економічному, інституціональному, політичному розвитку.

Український народ (як етнос та інші етнічні утворення) повинен досягнути суть алгоритму національної ідеї - спільна слава і спільне каяття за скоєне – в минулому. В сьогоденні і майбутньому – загальнонаціональна мета та шляхи її досягнення в просторово-часових координатах розвитку України.

Становлення національної свідомості як системи знань і цінностей є складним процесом, який базується на різних духовних феноменах суспільного життя і проходить певні етапи змістовного і функціонального наповнення. Національна ідентичність формується на основі передусім таких духовних феноменів, як система націознавчих знань, світогляд та мораль, які через політичну свідомість визначають особливість національної ідеї, що розгортається в національну ідеологію, а ця остання виконує роль ядра, навколо якого синтезується все багатство змісту національної самосвідомості [27].

Автор роботи [11] стверджує, що національна ідея - це своєрідна національна мета, без якої народ перетворюється в аморфну масу людей, що проживає на певній території. Саме національна ідея об'єднує і підносить народ, інтегрує і гармонізує інтереси нації, усіх її представників - політичних сил, етнічних груп та релігійних конфесій. Національна ідея - це певний суспільно-політичний ідеал нації, який є найбільш досконалою моделлю національно-державного устрою і найповніше відповідає її традиціям, устремлінням, культурно-психологічним установам, забезпечуючи подальший розвиток. Тому в сучасних умовах українська національна ідея одночасно представляє собою програму відродження нації, і своєрідний проект національно-державного будівництва.

Соціокультурна ситуація в Україні дозволяє зробити висновок, що нині створюється унікальна ситуація, коли між історичним минулим та теперішнім межі розпорошуються, історичне минуле нації стає її сьогоденням, та виступає важливою детермінантою проектування майбутнього та архітектонічно-синергетичних процесів суспільно-економічних відносин. Актуалізується новий виток історичного розвитку українського соціуму, коли країна повертається до своїх сакральних смислів, культурних, національних надбань.

Параметр відновлювальності природних ресурсів. Цей параметр відображає ефективність використання енергії та гармонійність розвитку суспільства із навколишнім середовищем.

Міжнародна система піддається випробуванням, пов'язаними зі зростаючою нестачею ресурсів. Доступ до відносно безпечних і чистих енергетичних ресурсів, як і вирішення проблем з нестачею їжі та води, набуватимуть зростаючого значення для все більшого числа країн в найближчі 15-20 років [15, с. 91]. Світове експертне середовище вважає, що головною проблемою для людства в період 2013-2050 рр. є дефіцит природних ресурсів. Дефіцит енергоресурсів вже породив цілий ряд кривавих конфліктів за володіння нафтою, а в багатьох регіонах планети гостро стоїть проблема прісної води [19, с. 10-11].

Людство вже споживає ресурсів в 1,5 рази більше від того критичного рівня, який необхідний для збереження рівноваги на планеті Земля. Мають бути рішення, засновані на абсолютно нових уявленнях про «ціну», «вартість», «корисність» [12, с. 8].

Основні ресурси можуть скінчитися раніше, ніж це очікується. І тоді світ повністю зануриться в хаос. Потрібно розуміти, що між державами почалася боротьба за ресурси - надзорстока і безкомпромісна.

Експерти в даний час розглядають 21 країну із загальним населенням близько 600 млн людей в якості країн, що відчувають нестачу або врожаїв, або води. За прогнозами, в силу триваючого зростання населення, 36 країн, в яких проживатиме близько 1,4 млрд людей, можуть потрапити в цю категорію до 2025 р. За оцінками СБ, потреба в продовольстві збільшиться до 2030 р. на 50 % - в результаті зростання населення світу, зростаючої заможності, зрушень до західних переваг в харчуванні у все більшій кількості представників середнього класу [15, с. 114].

Паоло Раймонді, італійський економіст, вважає, що зростання населення світу, зокрема в двох нових політичних і економічних гігантах - Китаї та Індії, створить серйозний виклик щодо природних ресурсів [19, с. 11]. Олександр Дрівас, консультант Консультаційної ради Корпорації геостратегічного прогнозування (GSFC) вважає: «Боротьба за ресурси буде ключовим моментом у відносинах головних центрів сили» [19, с. 11].

Альберт Гор (у 2007 р. нагороджений Нобелівською премією миру) в книзі [3, с. 559-571] звертає увагу на важливий аспект: «Коли Світовий банк (СБ), МВФ, регіональні банки розвитку та національні інвестиційні органи визначають, які види позик надати і яку фінансову підтримку надати тим чи іншим країнам, вони виходять з того, наскільки завдяки цьому покращиться економічний стан країни-реципієнта, ... найважливішим показником якого є приріст ВВП. Виходячи з так званих практичних міркувань, в ВВП фактично включається як позитивний момент швидке і безрозсудне нищення довкілля!» [3, с. 562]. Сучасна економічна теорія ґрунтується на тому, що природні ресурси є необмеженим «безкоштовним товаром». Це небезпечно для людства переконання стосується економістів, вихованих на класичній економічній теорії. «Не дивно, - пише А. Гор, - що наша економічна система вимірює ефективність виробництва, або «продуктивність», в основному кількістю створюваних корисних речей, а не шкідливих продуктів. Але ж кожен виробничий процес дає відходи; чому ж вони не беруться в розрахунок?». Фактично, зростання обсягів виробництва супроводжується посиленням забруднення навколишнього середовища. А витрати на боротьбу з забрудненням стимулюють зростання ВВП, що призводить до абсурдної ситуації - чим більше забруднення середовища і наступні витрати на її очищення, тим краще показники економічної діяльності країни! Таким чином, «продуктивність вимірюється методом, позбавленим сенсу навіть за логікою самої системи» [3, с. 563-564].

Академік НАН України Палагін О. В. [17, с. 26] вважає, що треба орієнтуватися на матінку-природу, невід'ємною частиною якої ми є, незважаючи на неодноразові нахабні спроби диктувати їй свою волю і уявлення про життєві блага. Пробували - і щоразу отримували по носі, захоплені манією своєї інтелектуальної значущості та досягненнями так званої людської цивілізації. І ось сьогодні стоїмо по коліна у цивілізаційних відходах у останньої межі, за якою - небуття. Хоча б усвідомити це. Ні, де там! Як і раніше буденний поспіх, погоня за ефемерними благами і ... саморуйнування.

Збільшення розриву між багатими і бідними країнами і зростання рівня бідності в світі являє собою ще одну глобальну проблему. Для її вирішення необхідно вводити ще один параметр порядку. Цей параметр вже існує - це або ставлення доходів верхніх 20% населення до нижніх 20%, або коефіцієнт Джині. Діапазон значень коефіцієнта Джині 25-35, а для коефіцієнта відношення доходів верхніх 20% населення до нижніх 20% - діапазон 4-6. При поглибленні розриву величезні ресурси непродуктивно витрачаються на захист багатими себе, своїх сімей, майна від помсти бідних і екстремістськи налаштованих верств населення. Частина населення з високими доходами має можливість виводити свої доходи з системи оподаткування за межі країни (офшорні юрисдикції), тим самим ще більше збільшуючи нерівномірність доходів і погіршуючи економічне становище країни [23, с. 429-430].

Отже, висока нерівномірність доходів призводить до додаткових витрат на фінансування поліцейського апарату, утримання в'язниць, боротьба з корупцією, страйки, громадянські заворушення, революції тощо.

В процесі впровадження ринкових перетворень в Україні відбувся перерозподіл природних, фінансових та інших ресурсів, в результаті чого склалися діаметрально протилежні класи та верстви

населення. Основною проблемою, з якою зіткнулося суспільство, є його велика соціальна нерівність. Населення розподілилося на дві основні, при цьому досить чисельно нерівномірні групи, - бідні і багаті. Розрив у їх доходах вражає великий та постійно збільшується.

Пахомов Ю. М. в роботі [18, с. 12-14] писав, що над долею України нависає загроза прірви між багатими і бідними. З одного боку, народ біднішає внаслідок зростаючої деградації виробництва, а з другого – завдяки перерозподілу доходів на користь багатих, що відбувається безупинно, – щорічно збільшується прірва між багатими і бідними. Несправедливість – це відчуття зубожіння, яке супроводжується принизливістю, що породжує депресивність. Коли ж депресивність охоплює (як зараз в Україні) мільйони, то етнос перестає бути носієм відтворення успіху та суверенності. Якщо в Євросоюзі розрив 10% найбагатших і 10% бідних шестикратний, – то в Україні – 35 разовий (рекордний); і саме це зумовлює безвихідь не тільки в питаннях депресивності, але й суверенності. Вважається, що небезпечним для будь-якої країни є вже розрив десятикратний.

За підрахунками журналістів, родини 400 народних депутатів зберігають готівкою понад 7 млрд грн. Ідеться про суму, що перевищує 2% грошової бази, яку сьогодні контролює Нацбанк (355 млрд). Щоб зрозуміти масштаб цих відсотків, доречно згадати, що згідно з діючою програмою МВФ увесь приріст грошової бази 2016 р. не повинен перевищити 13,8%, а 2017-го - 12,8. Виходить, що заощадження цих 400 родин впливають на економічний стан усієї країни. І це не кажучи про кошти, вкладені в їхній особистий бізнес. Особливо якщо врахувати, що такий грошовий потік здатен збільшити показник інфляції на один відсотковий пункт. Коли ж до коштів цих 400 родин додати ще заощадження політиків і чиновників, які перебувають поза стінами парламенту, вийде, що жменька наших співвітчизників впливає на всю цінову й курсову палітру вітчизняної економіки. Це при тому, що 77% українських родин узагалі немає ніяких заощаджень [10].

В результаті інформаційно-технологічної і економічної нерівності збільшується соціальна прірва між багатю і бідною частинами людства. Можна говорити навіть про утвердження глобальної, надкраїнової-світової-соціальної структури. Її утворюють клас багатих (нетократів). Представники нетократичного надкласу, є власниками і співвласниками світового капіталу, що функціонує через національні, а все більше – через транснаціональні фінансові мережеві структури. Вони складають нетократичні мережеві структури західних країн, а також нетократичні мережеві структури інших держав, представники яких працюють в інтересах глобальних нетократичних структур.

Соціальна справедливість в сучасному світі - це проблема прийнятного ступеня нерівності в розподілі доходів. Єдиної концепції з питання про справедливість у розподілі доходів немає.

Нерівність - у сучасному її вираженні - дуже негативно сприймається більшістю населення. Вона проявляється не тільки у відчутній різниці між способами та рівнями життя найбагатших і найбідніших верств населення, а й у викривленій соціальній структурі суспільства. В Україні практично відсутній середній клас, який повинен базуватися в першу чергу на науковцях, лікарях, освітянах, інженерах, що в усіх країнах євроатлантичної цивілізації виконує стабілізуючу функцію. Сформована кастова структура породила неможливість існування системи «соціальних ліфтів», що не дає змоги переходити з однієї соціальної страти до іншої. Більшість громадян переконана, що в Україні досягти успіху можна тільки з «ласки» очільників на всіх рівнях управління в обхід закону, що спричиняє тотальний правовий нігілізм і тотальну корупцію. Саме соціально-економічна нерівність є однією з головних перешкод для розбудови демократичних соціально-економічних відносин.

Бідність викликає мутацію демократії. Дж. Стюарт Мілль відзначав, що бідність для демократії – не менше зло, ніж тоталітарні й деспотичні форми правління [14, с. 288-392]. Тому автор даного дослідження пропонує виділити такий параметр порядку як демократія. Подолання нерівності можливе тільки на основі народовладдя, яке перестане бути лише на словах. Демократія майбутнього - це не просто вимоги і бажання «чесних виборів» один раз на кілька років. Або обіцянки: свободи волевиявлення на мітингах, свободи слова та світлого майбутнього. Демократія - це не сліпа віра в добрих, чесних та «справедливо обраних». Демократія - це система реалізації ефективних прозорих національно-орієнтованих інструментів (інститутів) безперервної участі в управлінні суспільними ресурсами і соціально-економічними процесами.

Соціальним параметром порядку є закони - базові принципи співіснування людей. Найважливішим законом для різних держав є Конституція. Щодо вдосконалення законодавства в рамках нового інституціонального середовища, то справедливо зазначити наступні думки, які наведені у роботі [6, с. 10]: зокрема, римського поета Квінта Горація Флака: «Яка користь у законах, там, де немає моралі?», або твердження римського юриста Корнелія Тацита: «Чим ближче держава до падіння, тим більше в неї законів», чи китайського мудреця Лао-Цзи: «Коли множаться закони, зростає кількість злодіїв та розбійників». «Для інших створюються правила, для себе – виключення» - казав Шарль Лемель.

Одним із найважливіших параметрів порядку автор роботи вбачає у реформуванні світової валютної системи та національної грошово-кредитної системи. Зокрема, автори роботи [7, с. 3-7] акцентують на тому, що без реформування світової фінансової системи з метою підпорядкування її інтересам обслуговування реальної економіки, а не навпаки, перспективи виведення її з кризи

проблематичні. І неминуче призведуть до подальшого розвитку економіки по низхідній спіралі з втягуванням в чергові рецесії. Ринкова економіка та сучасна господарська практика свідчать, що гроші - потрібна і корисна справа лише в тому випадку, якщо вони контролюються відповідальним за їх випуск та обіг урядом, який своєчасно регулює рівень фінансових активів з фізичними показниками економіки. У сучасній глобальній економіці фінансова система є складною, непередбачуваною і грабіжницькою, а долар і євро стали інструментами глобального економічного хаосу.

Конкретні аспекти реформування національної грошової системи та розробки нового законодавства в контексті нового інституціонального середовища будуть висвітлені в подальших дослідженнях автора.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, проведене дослідження показує, що світ в цілому і Україна зокрема перебувають в стані невизначеності та детермінованого хаосу. Яку траєкторію розвитку вибере Україна, зважаючи на те, що у точці біфуркації, як переломному моменті для соціально-економічної системи, існують альтернативи? Як бачимо, до сьогодні в Україні спостерігаються ознаки досягнення та вибору негативних атракторів. В дослідженні показано, які параметри порядку мають стати основою для формування нової якісної впорядкованості архітекtonіки суспільно-економічної системи України.

Бібліографічний список

- 1.Базилевич В.Д. Метафізика економіки : [монографія] / В.Д. Базилевич, В.В. Ільїн. – К. : Знання, 2007. – 718 с.
- 2.Воротін В.Є. Проблема взаємозв'язку духовних принципів з принципами теоретичної економії / В.Є. Воротін, В.С. Дорошенко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Державне управління. – 2013. – Вип. 189. – С. 244-257. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/nvnau_du/2013_189/13vve.pdf.
- 3.Гор А. Земля на чаше весов. В поисках новой общей цели / А. Гор // Новая постиндустриальная волна на Западе. - М. : Академия, 1999. - С. 559-571.
- 4.Горбулін В.П. Нові виклики та Україна / В.П. Горбулін // Національна безпека: український вимір. – 2009. - № 4. – С. 5-10.
- 5.Гриценко А.А. Финансово-экономическая архитекtonика – методологическое основание поиска путей преодоления современного кризиса / А.А. Гриценко // Инициативы XXI века. – 2009. - № 2. – С. 30-34.
- 6.Е-майбутнє та інформаційне право / [Брижко В., Цимбалюк В., Швець М. та ін.] ; за ред. М. Швеця. – [2-е вид., доп.]. – К. : НДЦПІ АПРН України, 2006. – 302 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bod.kiev.ua.
- 7.Ещенко П.С. Втягивание мировой экономики в нисходящую спираль развития и последствия для Украины / П.С. Ещенко, А.Г. Арсеенко // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2013. – Вип. 28. – Т. 1. – С. 3-10.
- 8.Идеология: дух, смысл, разум : [коллективная монография] / [Колмаков В.Ю., Рассказов Л.Д., Ляшенко Ю.А. и др.] ; отв. ред. В.Ю. Колмаков. – Красноярск : Литера-принт, 2011. – 302 с.
- 9.Каурова Н.Н. Финансово-экономическая безопасность в условиях открытости национальной экономики (теоретико-методологический аспект) : дис. на соискание науч. степени доктора экон. наук : спец. 08.00.05 / Каурова Наталья Николаевна. – М., 2013. – 377 с.
- 10.Кораблін С. Ложка меду в бочці е-дьюгтю / С. Кораблін // Дзеркало тижня. – 26.11.2016. - № 45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/macrolevel/lozhka-medu-v-bochci-e-dogtyu_.html.
- 11.Костицький В.В. Економічний патріотизм як складова національної ідеї в умовах глобалізації / В.В. Костицький [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://er.nau.edu.ua/jspui/handle/NAU/6919>.
- 12.Кузнецов Б.Л. Метаэкономика: проблемы экономического будущего человечества / Б.Л. Кузнецов // Известия УрГЭУ. – 2012. - № 4 (42). – С. 4-10.
- 13.Мельник В.П. Наука – мутагенний фактор, чи системотворчий гуманістичний чинник цивілізації? / В.П. Мельник // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей : [зб. наук. пр.] / редколегія; відп. секретар З.С. Скринник. - К. : УБС НБУ, 2015. – С. 13-28.
- 14.Милль Дж.С. О Свободе / Дж.С. Милль // Антология мировой либеральной мысли / [пер. с англ. А.Н. Неведомского]. – М. : Прогресс-Традиция, 2000. – С. 288-392.
- 15.Мир после кризиса. Глобальные тенденции – 2025: меняющийся мир. Доклад Национального разведывательного совета США. – М. : Издательство «Европа», 2009. – 188 с. – (Мировой порядок).
- 16.Осипов Ю.М. Философия хозяйства. В двух книгах / Ю.М. Осипов. - М. : Юрист, 2001. - 624с.

17. Палагин А.В. Трансдисциплінарність, інформатика і розвиток сучасної цивілізації / А.В. Палагин // Вісник НАН України. – 2014. - № 7. – С. 25-33.
18. Пахомов Ю.М. Ціннісні аспекти суверенності: Україна і світ / Ю.М. Пахомов // Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. – 2011. - № 1. – Т. 1. - С. 10-16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/3968>.
19. Перспектива – 2050. Новая политико-экономическая карта мира: международное исследование Фонда «Посткризисный мир». – Февраль-май 2013. – 124 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://postcrisisworld.com/files/perspektiva_2050_fin.pdf.
20. Пірен М. Єдність тілесного і духовного в процесі соціалізації особистості / Марія Пірен // Соціальна психологія. – 2008. - № 4. - С. 94-102.
21. Пригожин И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой / И. Пригожин, И. Стенгерс. - М. : Эдиториал УРСС, 2000. - 312 с.
22. Тарасевич В.М. Економічна синергетика: концептуальні аспекти / В.М. Тарасевич // Економіка і прогнозування. – 2002. - № 4. – С. 56-69.
23. Удовик С.Л. Глобализация: семиотические подходы : [научное издание] / С.Л. Удовик. – М. : Релф-бук ; К. : Ваклер, 2001. – 480 с.
24. Федулова Л.І. Сьомий технологічний уклад: міфи, реальність та перспективи / Л.І. Федулова // Вісник Національного університету «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». – 2012. - № 1(8). – С. 7-18.
25. Хакен Г. Тайны природы. Синергетика: учение о взаимодействии / Г. Хакен ; [пер. с немецкого А.Р. Логунова]. - Москва-Ижевск : Институт компьютерных исследований, 2003. – 320 с.
26. Ходаківський Є.І. Методологія наукових досліджень в парадигмі синергетики : [монографія] / Є.І. Ходаківський, В.К. Данилко, Ю.С. Цал-Цалко ; [за ред. д-ра екон. наук Є.І. Ходаківського]. – Житомир : Житомирський державний технологічний університет, 2009. – 340 с.
27. Целякова О.М. Національна самосвідомість та національна ідея як рушійні фактори подолання духовної кризи в Україні / О.М. Целякова // Інтелект. Особистість. Цивілізація. – 2011. - № 9. – С. 140-147 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/intelekt/2011_9/Celyak.pdf.
28. Шиллер Р. «Spiritus Animalis», или Как человеческая психология управляет экономикой и почему это важно для мирового капитализма / Р. Шиллер, Дж. Акерлоф. – М. : Юнайтед Пресс, 2010. – 273 с.

References

1. Bazylevych, V.D. and Ilin, V.V. (2007), *Metafizyka ekonomiky* [Metaphysics economy], monograph, Znannia, Kyiv, Ukraine, 718 p.
2. Vorotin, V.Ye. and Doroshenko. V.S. (2013), “The problem of the relationship of spiritual principles with the principles of theoretical savings”, *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya: Derzhavne upravlinnia*, Iss. 189, pp. 244-257, available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/nvnu_du/2013_189/13vve.pdf (access date April 02, 2017).
3. Gor, A. (1999), *Zemlia na chashe vesov. V poiskakh novoy obshchey tseli* [Earth on the scales. In search of a new common goal], *Novaia postindustrialnaia volna na Zapade* [A new post-industrial wave in the West], Akademiia, Moscow, Russia, pp. 559-571.
4. Horbulin, V.P. (2009), “New challenges and Ukraine”, *Natsionalna bezpeka: ukrainskyi vymir*, no. 4, pp. 5-10.
5. Gritsenko, A.A. (2009), “Financial and economic architectonics - a methodological basis for finding ways to overcome the current crisis”, *Initsiatyvy XXI veka*, no. 2, pp. 30-34.
6. Bryzhko, V., Tymbaliuk, V., Shets, M. et al. (2006), *E-maibutnie ta informatsiine pravo* [E-Future and information law], NDTsPI APrN Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 302 p., available at: www.bod.kiev.ua (access date April 02, 2017).
7. Eshchenko, P.S. and Arsenko, A.G. (2013), “Drawing the world economy into a downward spiral of development and consequences for Ukraine”, *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, Iss. 28, Vol. 1, pp. 3-10.
8. Kolmakov, V.Yu., Rasskazov, L.D., Liashenko, Yu.A. et al. (2011), *Ideologiya: dukh, smysl, razum* [Ideology: spirit, sense, mind], collective monograph, Litera-print, Krasnoiarsk, Russia, 302 p.
9. Kaurova, N.N. (2013), “Financial and economic security in conditions of openness of the national economy (theoretical and methodological aspect)”, Diss. of Dr. Sc. (Econ.), 08.00.05, Moscow, Russia, 377 p.
10. Korablin, S. (2016), “Spoon of honey in a barrel of tar-e”, *Dzerkalo tyzhnia*, no. 45, available at: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/lozhka-medu-v-bochci-e-dogtyu-.html> (access date April 03, 2017).
11. Kostytskyi, V.V. “Economic patriotism as part of the national idea in the context of globalization”, available at: <http://er.nau.edu.ua/jspui/handle/NAU/6919> (access date April 03, 2017).

12. Kuznetsov, B.L. (2012), "Metaconomy: the problems of the economic future of mankind", *Izvestiia UrGEU*, no. 4 (42), pp. 4-10.
13. Melnyk, V.P. (2015), "Science - mutagenic factor or factor backbone humanistic civilization?", *Filosofii finansovoi tsyvilizatsii: liudyna u sviti hroshei : [zb. nauk. pr.]*, UBS NBU, Kyiv, Ukraine, pp. 13-28.
14. Mill, Dzh.S. (2000), *O Svobode* [About Freedom], *Antologiiia mirovoy liberalnoy mysl'i* [Anthology of world liberal thought], Translated by A.N. Nevedomskiy, Progress-Traditsiia, Moscow, Russia, pp. 288-392.
15. *Mir posle krizisa. Globalnye tendentsii – 2025: meniaushchysia mir. Doklad Natsionalnogo razvedyvatelnogo soveta SShA* (2009), [The world after the crisis. Global trends - 2025: a changing world. Report of the US National Intelligence Council], Izdatelstvo "Evropa", Moscow, Russia, 188 p.
16. Osipov, Yu.M. (2001), *Filosofiiia khoziaystva* [Philosophy of the economy], Yurist, Moscow, Russia, 624 p.
17. Palagin, A.V. (2014), "Transdisciplinarity, informatics and the development of modern civilization", *Visnyk NAN Ukrainy*, no. 7, pp. 25-33.
18. Pakhomov, Yu.M. (2011), "Values aspects of sovereignty: Ukraine and the world", *Stratehiia rozvytku Ukrainy. Ekonomika, sotsiologiia, pravo*, no. 1, Vol. 1, pp. 10-16, available at: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/3968> (access date April 03, 2017).
19. *Perspektiva – 2050. Novaia politiko-ekonomicheskaiia karta mira: mezhdunarodnoe issledovanie Fonda "Postkrizisnyy mir"* (2013), [Perspective - 2050. New political and economic map of the world: an international study of the "Post-Crisis World" Foundation], 124 p., available at: http://postcrisisworld.com/files/perspektiva_2050_fin.pdf (access date April 04, 2017).
20. Piren, M. (2008), "The unity of physical and spiritual process of socialization", *Sotsialna psykholohiia*, no. 4, pp. 94-102.
21. Prigozhin, I. and Stengers, I. (2000), *Poriadok iz khaosa. Novyy dialog cheloveka s prirodoy* [Order out of chaos. A new dialogue between man and nature], Editorial URSS, Moscow, Russia, 312 p.
22. Tarasevych, V.M. (2002), "Economic synergetic: conceptual aspects", *Ekonomika i prohnozuvannia*, no. 4, pp. 56-69.
23. Udovik, S.L. (2001), *Globalizatsiia: semioticheskie podkhody* [Globalization: semiotic approaches], Relf-buk, Moscow, Russia, Vakler, Kiev, Ukraine, 480 p.
24. Fedulova, L.I. (2012), "Seventh technological way: myths, reality and prospects", *Visnyk Natsionalnogo universytetu "Yurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho"*, no. 1 (8), pp. 7-18.
25. Khaken, G. (2003), *Tayny prirody. Sinergetika: uchenie o vzaimodeystvii* [Secrets of nature. Synergetics: the theory of interaction], Translated by A.R. Logunov, Institut kompiuternykh issledovaniy, Moscow-Izhevsk, Russia, 320 p.
26. Khodakivskiy, Ye.M., Danylko, V.K. and Tsal-Tsalko, Yu.S. (2009), *Metodolohiia naukovykh doslidzhen v paradyhmi synerhetyky* [Research methodology in the paradigm of synergy], monograph, Zhytomyrskiy derzhavnyi tekhnolohichniy universytet, Zhytomyr, Ukraine, 340 p.
27. Tseliakova, O.M. (2011), "National identity and national idea as driving factors to overcome the spiritual crisis in Ukraine", *Intelekt. Osobystist. Tsyvilizatsiia*, no. 9, pp. 140-147, available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/intelekt/2011_9/Celyak.pdf (access date April 04, 2017).
28. Shiller, R. and Akerlof, Dzh. (2010), *«Spiritus Animalis», ili Kak chelovecheskaia psykholohiia upravliaet ekonomikoy i pochemu eto vazhno dlia mirovogo kapitalizma* ["Spiritus Animalis", or How human psychology manages the economy and why it is important for world capitalism], Yunayted Press, Moscow, Russia, 273 p.

Мостіпака О.В. ПАРАМЕТРИ ПОРЯДКУ ЯК АТРАКТИВНА СТРУКТУРА ДЛЯ АРХІТЕКТОНІКИ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Мета - узагальнити та здійснити науковий пошук нової атрактивної структури для архітекtonіки соціально-економічної системи України шляхом виокремлення наступних параметрів порядку: духовності та релігійності українського народу; відчуття власним народом єдності нації та українського духу; відновлювальності природних ресурсів; розвитку технологій на основі новітніх технологічних укладів; справедливого розподілу доходів, соціальної справедливості, що проявляється у зменшенні розвиу між багатими і бідними; демократії; вдосконалення законодавства в контексті нового інституціонального середовища; розробці нової грошової системи.

Методика дослідження. У роботі застосовуються такі методи дослідження: монографічно-аналітичний – для аналізу результатів досліджень за темою статті; теоретичного узагальнення, системного аналізу та наукової абстракції – при формулюванні параметрів порядку як атрактивної структури для архітекtonіки суспільно-економічної системи України; аналізу і синтезу – для вивчення та виокремлення параметрів порядку; порівняння – для оцінки соціальної нерівності та усвідомленні проблеми дефіциту природних ресурсів; абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення та формулювання висновків.

Результати. Встановлено, що архітекtonіка суспільно-економічної ринкової ентропійної системи України побудована на хибному фундаменті – фінансовій економіці - верховенстві грошей, як найвищій цінності, знищенні природи, несправедливого розподілі доходів, а не на турботі про людину, її духовному розвитку. Виявлено, що сьогодні така система знаходиться в стані невизначеності (в точці біфуркації), що проявляється в глобальній цивілізаційній кризі, зокрема, в економічно-фінансовій, яка є не лише кризою економіки і фінансів, а включає в

себе набагато глибші смисли, аж до свідомості людини і суспільства. Тому необхідні фундаментальні транснаукові трансформації. Встановлено, що для того, щоб подолати сучасний стан хаотичності та ентропії соціально-економічної системи України необхідно віднайти і усвідомити в сучасних просторово-часових координатах розвитку таку атрактивну структуру, при якій архітекtonіка суспільно-економічної системи України вибрала б із багатоманітності варіантів шлях розвитку на основі духовності, національної ідеї, соціальної справедливості та захисту навколишнього середовища. Встановлено, що до сьогодні в Україні спостерігаються ознаки досягнення та вибору негативних аттракторів. Обґрунтовано параметри порядку, які мають стати основою для формування нової якісної впорядкованості архітекtonіки суспільно-економічної системи України.

Наукова новизна. Узагальнено та запропоновано нову атрактивну структуру для архітекtonіки соціально-економічної системи України шляхом виокремлення параметрів порядку: духовності та релігійності українського народу; відчуття власним народом єдності нації та українського духу; відновлювальності природних ресурсів; розвитку технологій на основі новітніх технологічних укладів; справедливого розподілу доходів, соціальної справедливості, що проявляється у зменшенні розриву між багатими і бідними; демократії; вдосконалення законодавства в контексті нового інституціонального середовища; розробці нової грошової системи.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути враховані при розробці стратегії розвитку соціально-економічної системи України для виходу системи із стану перманентної кризи та хаосу, в якому знаходиться Україна.

Ключові слова: аттрактор, точка біфуркації, параметри порядку, хаос, архітекtonіка, духовність, розвиток технологій, національна ідея, природні ресурси, соціальна нерівність, демократія, грошова система.

Mostipaka O.V. PARAMETERS OF ORDER AS ATTRACTIVE STRUCTURE FOR ARCHITECTONICS OF SOCIOECONOMIC SYSTEM OF UKRAINE

Purpose - generalize and make new scientific research attractive architectonics structures for socio-economic system of Ukraine by isolating these order parameters: spirituality and religiosity Ukrainian people; sense of national unity and people of Ukrainian spirit; recoverability of natural resources; technology development based on the latest technological structures; equitable income distribution, social justice, manifested in the reduction has developed between rich and poor; democracy; improvement of legislation in the context of the new institutional environment; development of a new monetary system.

Methodology of research. In this work used such methods: monographic analytical - analysis results of research on the topic of the article; theoretical generalization, system analysis and scientific abstraction - the formulation of order parameters as attractive architectonics structures for socio-economic system of Ukraine; analysis and synthesis - to study and isolation of order parameters; compare - to assess awareness of social inequality and shortages of natural resources; abstract- logical - for theoretical generalizations and drawing conclusions.

Findings. Found that architectonic socio-economic market entropic system of Ukraine is built on a false foundation - financial economy - the rule of money as the highest values, destruction of nature, unfair income distribution, not on taking care of man, his spiritual development. Revealed today that this system is in a state of uncertainty (at the bifurcation point), which manifests itself in the global civilization crisis, particularly in the economic and financial, which is not only a crisis of economy and finance, and includes a much deeper meaning, until the human mind and society. Therefore required fundamental complex transformation. In order to overcome the current state of chaos and entropy socio-economic system of Ukraine is necessary to find and understand in today space-time coordinates of this attractive structure in which the architectonic socio-economic system of Ukraine would choose from the variety of options path of development based on spirituality, national ideas of social justice and environmental protection. It is established that till now in Ukraine there are signs of achievement and selection of negative attractors. The parameters of the order, which should become the basis for formation of a new qualitative ordering of the architectonics of the social and economic system of Ukraine, are substantiated.

Originality. Overview and proposed a new structure for attractive architectonics socio-economic system of Ukraine by the isolation order parameters: spirituality and religiosity Ukrainian people; sense of national unity and people of Ukrainian spirit; recoverability of natural resources; technology development based on the latest technological structures; equitable income distribution, social justice, manifested in the reduction has developed between rich and poor; democracy; improvement of legislation in the context of the new institutional environment; development of a new monetary system.

Practical value. Results of the study can be taken into account in the development strategy of socio-economic system of Ukraine to enter the system from a state of permanent crisis and chaos, which is Ukraine.

Key words: attractor, bifurcation point, the parameters of the order, chaos, architectonic, spirituality, technology, national idea, natural resources, social inequality, democracy, the monetary system.

Мостипака А.В. ПАРАМЕТРЫ ПОРЯДКА КАК АТТРАКТИВНАЯ СТРУКТУРА ДЛЯ АРХИТЕКТониКИ ОБЩЕСТВЕННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Цель - обобщить и осуществить научный поиск новой аттрактивной структуры для архітекtonіки соціально-економічної системи України путем выделения следующих параметров порядка: духовности и религиозности украинского народа; ощущения собственным народом единства нации и украинского духа; возобновляемости природных ресурсов; развития технологий на основе новейших технологических укладов; справедливого распределения доходов, социальной справедливости, что проявляется в уменьшении разрыва между богатыми и бедными; демократии, совершенствовании законодательства в контексте новой институциональной среды; разработке новой денежной системы.

Методика исследования. В работе применяются следующие методы исследования: монографично-аналитический - для анализа результатов исследований по теме статьи; теоретического обобщения, системного анализа и научной абстракции - при формулировке параметров порядка как аттрактивной структуры для архітекtonіки общественно-экономической системы Украины; анализа и синтеза - для изучения и выделения

параметров порядка; сравнения - для оценки социального неравенства и осознании проблемы дефицита природных ресурсов; абстрактно-логический - для теоретического обобщения и формулирования выводов.

Результаты. Установлено, что архитектура общественно-экономической рыночной энтропийной системы Украины построена на ложном фундаменте - финансовой экономике - верховенстве денег, как наивысшей ценности, уничтожении природы, несправедливом распределении доходов, а не на заботе о человеке, его духовном развитии. Выявлено, что сегодня такая система находится в состоянии неопределенности (в точке бифуркации), что проявляется в глобальном цивилизационном кризисе, в частности, в экономически-финансовом, который является не только кризисом экономики и финансов, а включает в себя гораздо более глубокие смыслы, вплоть до сознания человека и общества. Поэтому необходимы фундаментальные транснаучные трансформации. Установлено, что для того, чтобы преодолеть современное состояние хаотичности и энтропии социально-экономической системы Украины необходимо найти и осознать в современных пространственно-временных координатах развития такую аттрактивную структуру, при которой архитектура общественно-экономической системы Украины выбрала бы с многообразия вариантов путь развития на основе духовности, национальной идеи, социальной справедливости и защиты окружающей среды. Установлено, что до сих пор в Украине наблюдаются признаки достижения и выбора негативных аттракторов. Обоснованы параметры порядка, какие должны стать основой для формирования новой качественной упорядоченности архитектуры общественно-экономической системы Украины.

Научная новизна. Обобщена и предложена новая аттрактивная структура для архитектуры социально-экономической системы Украины путем выделения параметров порядка: духовности и религиозности украинского народа; ощущения собственным народом единства нации и украинского духа; возобновляемости природных ресурсов; развития технологий на основе новейших технологических укладов; справедливого распределения доходов, социальной справедливости, что проявляется в уменьшении разрыва между богатыми и бедными; демократии; совершенствовании законодательства в контексте нового институциональной среды; разработке новой денежной системы.

Практическая значимость. Результаты исследования могут быть учтены при разработке стратегии развития социально-экономической системы Украины для выхода системы из состояния перманентного кризиса и хаоса, в котором находится Украина.

Ключевые слова: аттрактор, точка бифуркации, параметры порядка, хаос, архитектура, духовность, развитие технологий, национальная идея, природные ресурсы, социальное неравенство, демократия, денежная система.